

Humanisten Einstein

Av: Stephen J. Sniegoski, filosofie doktor i amerikansk diplomathistoria

Times Magazine har utnämnt Albert Einstein till "Århundradets personlighet". Jag kan inte bedöma Einsteins vetenskapliga arbete om relativitetsteorin, men han har alltid placerats högt över alla andra vetenskapsmän under 1900-talet. Hans namn har blivit synonymt med supergeni. Hur som helst så har Einstein alltid fått en positiv mediabild p.g.a. sina vänstersocialistiska åsikter, nära knutna till etablissemangets tankegångar. Således porträtteras han i regel som en stor humanist, en fredens man och försvarare av mänsklig frihet. Kort sagt så har Einstein status som ett sekulärt helgon.

Från år 1920 och framåt medförde Einsteins stora vetenskapliga prestige att han hade tillgång till ett allmänt forum där han kunde uttrycka sina sociala, politiska, ekonomiska och religiösa åsikter. Han var en produktiv och duktig författare och polemiker. Som den oerhört inflytelserika person han var förtjänar han de hedersbemärkelser han nu får. Det är däremot tveksamt om hans ovetenskapliga åsikter var "korrekta" eller "humanitära", eller om Einstein överhuvudtaget var en självständig tänkare. Då man granskar hans åsikter upptäcker man en mängd logiska inkonsekvenser. Istället för att upptäcka att han var en opartisk, objektiv, analytisk tänkare, tenderade Einsteins ovetenskapliga åsikter reflektera den vänstersinnade intelligentians åsikter. Vidare ger hans resonemang stöd åt Kevin MacDonalds, Israel Shahaks och Norman F. Cantors slutledningar, att en stor del av det judiska skrivandet reflekterar den judiska gruppens egenintresse.

Religiöst sett så var Einstein ingen anhängare av den traditionella judendomen. Han förkastade judendomens och kristendomens personliga, transcendenta gud, som han ansåg strida mot vetenskapen och empirin. Enligt Einsteins tänkande lämnade den regelbundenhet som vetenskapen uppfattade ingen plats för en gud bortom naturens gång. Einstein avfärdade således tanken på en gud

Denna text är publicerad i utbildningssyfte på
www.den-svenske.com

som dömde människornas handlande, som ingrepp i världsskeendena och försåg människorna med ett liv efter döden. Samtidigt som Einstein förkastade den traditionella transcendentala religionen utgav han sig ändå för att vara en religiös person och ansåg att människor behövde religionen. Hans religion var av panteistiskt slag där universum självt på något sätt var "gudomligt". Einstein ansåg att den traditionella religionen inte kunde överleva i ett modernt, vetenskapligt samhälle, och i övrigt var skadlig för människans glädje och framåtskridande. Einstein ville att religiösa ledare skulle förmå folk att övergå från de traditionella religiösa uppfattningarna till hans panteistiska övertygelse.

I den sociala och ekonomiska världen förklarade Einstein sig själv vara en socialist. Och hans socialism var inte av den svenska välfärdsstatsmodellen. Snarare gav socialismen enligt Einstein staten rätt till ägarskap av all produktion. Einsteins definition av socialismen var den marxistiska; kommunisterna refererade givetvis till Sovjetunionen som "socialistisk". (Einstein gick dock aldrig med i Kommunistpartiet). Han framlade sin syn på socialismen i "Varför socialism" i den ledande marxistiska tidskriften *Monthly Review* i maj 1949. I artikeln fördömer Einstein den "rovlystna" naturen i den kapitalistiska ävnan, som inte enbart leder till arbetslöshet, monopol, fattigdom och återkommande ekonomiska depressioner, utan även förgiftar samhällets själ och alienerar individen. Han skriver att han är "övertygad om att det endast finns ett sätt att eliminera dessa stora missförhållanden, nämligen genom etablerandet av en socialistisk ekonomi, följd av ett utbildningssystem inriktat på sociala mål. I en sådan ekonomi ägs produktionsmedlen av samhället självt och används planerligt."

Med denna sedvanliga socialistiska polemik avvisar Einstein all möjlig kritik av socialismen med anledning av att det är omöjligt att bedöma en socialistisk framtid i kontexten av den rådande kapitalistiska verkligheten; förmodligen skulle det undanröja Mises argument om att socialismen inte kan fungera utan en marknad med fastställda priser. Einstein skriver att "märkbara ekonomiska fakta" tillhör den "rovlystna" kapitalistiska fasen i historien och "de lagar vi kan härröra från den är inte applicerbara på andra faser. Eftersom socialismens verkliga syfte är att övervinna och avancera bortom den rovlystna fasen i människans utveckling kan den ekonomiska vetenskapen i det nuvarande tillståndet inte kasta något ljus på det framtida socialistiska samhället".

Einstein framhåller uppenbarligen socialismen som en oförfalskad "sanning", ett förfarande i strid med vetenskapen. Hur vet vi att socialismen kommer att bli bra om den är immun mot empiriska bevis och ekonomisk analys? Einstein antager att alla skulle acceptera hans "ädla etiska idé". Lägga märke till att Einstein använder en helt annan standard för att utvärdera socialismen än för att utvärdera den traditionella religionen. Han använder vetenskapen för att avfärda den traditionella religionen; men han tillåter inte att vetenskap används för att avfärda socialismen. Men om Einstein tillåts placera socialismen bortom den vetenskapliga världen borde även troende få göra det samma med Gud och den traditionella religionen.

Einstein beskriver sig själv som en pacifist, men han var inte så pass pacifistisk att han var emot vissa krig och militära handlingar. Einstein visade prov på pacifism under första världskriget och var fullständigt emot tyskarnas militära handlingar. Han uttryckte ett djupt hat mot tysk militarism, som han ansåg vara inherent i den tyska personligheten, och en del av hans brev under kriget antyder att han faktiskt ville att Tyskland skulle förlora. När Hitler kom till makten lämnade Einstein Tyskland och förespråkade militärt motstånd mot Hitlers Tyskland även innan Hitler inlät sig i någon form av militär aggression. Einstein hatade, förstås, Hitler för dennes antisemitism. I en artikel från 1934 (som återfinns i hans bok *Out of My Later Years*), stödjer Einstein allmän värnplikt eftersom "vägran att göra värnplikt innebär en försvagning av motståndskraften hos den kvarvarande sunda delen av den civiliserade världen" (sid. 210). Einstein föreslog att de länder som gav

stöd åt ett ”fredligt framåtskridande” – vilka enligt honom inkluderade USA, Storbritannien, Frankrike och det stalinistiska Ryssland – borde förenas och bekämpa aggressioner från stridslystna länder så som det nationalsocialistiska Tyskland. Einstein föreslog en ”internationell domstol med ett permanent militärt etablissemang, eller ännu hellre en polisstyrka” (sid. 209). Einsteins ståndpunkt liknar Stalins betoning på ”kollektiv säkerhet”. (Jag anser att han slår Stalin i sitt yrkande på detta).

I augusti 1939 skrev Einstein sitt berömda brev till president Roosevelt där han uppmanar honom att utveckla atombomben eftersom Tyskland arbetade med utvecklandet av en. Märk väl att brevet skrevs en månad innan andra världskriget bröt ut i Europa. Einstein uppvisade senare reservationer mot atombomben, men han sade aldrig att han skulle ha dragit tillbaka sitt stöd om han vetat att Tysklands kärnvapenprogram inte kom någon vart. Under andra världskriget arbetade den allt annat än pacifistiske Einstein som konsult åt den amerikanska marinens vapenutveckling. Vid slutet av kriget förespråkade Einstein en sträng fred för Tyskland - Morgenthauplanen – där Tysklands befolkning kollektivt skulle hållas skyldig för Hitlers brott. Han stödde Föreningen för förekommandet av tredje världskriget, som krävde att en hårdare linje skulle antagas mot de besegrade tyskarna – vilket skulle inkludera ett motstånd mot en rehabilitering av den tyska ekonomin. Enligt historikern James Bacque orsakade de allierades politik 10 miljoner tyskars död; men den ”humanitära” Einstein ville ha en ännu strängare linje. Då en förespråkare av en mildare fred klagade över att den stränga behandlingen skadade såväl de oskyldiga som de skyldiga svarade Einstein att han var motståndare till all form av mildring eftersom det skulle belöna både de skyldiga och de oskyldiga.

Då det kalla kriget inleddes, förespråkade Einstein en väldigt mild linje mot Sovjetunionen och menade att USA var minst lika skyldig till det kalla kriget som Sovjetunionen. Skillnaden mellan Einsteins inställning till det stalinistiska Ryssland i efterkrigstiden och det nationalsocialistiska Tyskland under 1930-talet är anmärkningsvärd. Einstein förespråkade en internationell opposition mot Tyskland 1934, redan innan Hitler befattat sig med någon extern aggression. Att Sovjetunionen ockuperat östra och en stor del av centrala Europa bekymrade inte Einstein.

Einstein motsatte sig inte bara den amerikanska utrikespolitiken mot Sovjetunionen, utan försvarade även Stalins inrikespolitik. Han framstår som en naiv men skicklig försvarare av Stalins politik i sin brevväxling med antikommunisten Sidney Hook (Läs Sidney Hook, ”*My Running Debate with Einstein*”, Commentary, juli 1982). I breven pekade Hook ut de uppenbara motsägelserna i Einsteins filosofi. Einstein framhöll alltid yttrandefrihet som en absolut rättighet i USA, inklusive rätten för pro-kommunister att innehava viktiga regeringspositioner i USA utan att förhöras om deras anknytningar. (Han uppmanade pro-kommunister att inte svara på regeringens utfrågningar). Einstein beskrev sig själv som en medborgerlig libertarian, men han verkar främst ha bekymrat sig över kommunisters och liknande elements medborgerliga friheter. Hook påpekade att Einstein aldrig bekymrade sig över den bristande friheten i Sovjetunionen. (Jag kan tillägga att han heller aldrig bekymrade sig över de kränkningar som utövades mot påstådda pro-fascistiska, japanska amerikaners medborgerliga friheter i USA).

Einstein svarade att friheten tillfälligt måste upphävas i Sovjetunionen för att bygga upp det nya landet. Det verkar som om socialismen enligt Einsteins åskådning var ett så storslaget företag att dess etablerande rättfärdigade mördandet av flera miljoner. För den amerikanska republiken och det nationalsocialistiska Tyskland å andra sidan, som inte höll på med lika storskaliga försök som Sovjetunionen, kunde övergrepp mot de medborgerliga friheterna inte tillåtas; åtminstone inte om det drabbade vissa särskilda grupper. Lagg märke till att de miljontals människor Stalin mördade vida översteg det tusental människor Hitler dödade under 1930-talet, något som gjorde Einstein rasande. Lagg också märke till hur dagens etablissemang moraliskt fördömer individer eller grup-

per som inte tillräckligt fördömer Hitler (exempelvis de amerikanska "isolationisterna" och påven Pius XII) eller ens ifrågasätter vidden av Hitlers brott eller det hot han utgjorde mot världen (exempelvis Pat Buchanan), medan de inte finner någonting moraliskt felaktigt med Einsteins ursäkter för Stalins massmord. I regel blir Einstein milt klandrad som naiv, men kvalificerad som en humanist i etablissemangets ögon.

Fastän Einstein aldrig var medlem i Kommunistpartiet stod han i nära samband med kommunisterna. 1949 närvarade han vid den kommunistledda Kultur- och Vetenskapskonferensen för världsfred i New York, vilken häftigt kritiserades av många anti-kommunistiska liberaler. Einstein hade nära band till den vänstersinnade journalisten I. F. Stone, som, enligt nyligen offentliggjorda sovjetiska arkiv, erhöll ekonomiskt stöd från Moskva. Einstein hade också stått kärnfysikern J. Robert Oppenheimer nära, vilken, enligt sovjetiskt arkivmaterial, hjälpte sovjeterna. Vidare hade Einstein ett romantiskt förhållande med en kvinna, Margarita Konenkova, som identifierats som en sovjetisk agent av mästerspionen Pavel Sudoplatov i dennes memoarer, *Special Tasks*, som publicerades 1995. Konenkovas uppdrag i USA var att uppmuntra Einstein så att han talade väl om hennes land.

I själva verket följde Einstein inte den sovjetiska linjen till punkt och pricka. Han framförde viss kritik mot Stalin och var i själva verket mer av en internationalist än den sovjetiske tyrannen. 1945 förespråkade Einstein en världsregering, vilket sovjeterna ansåg vara ett amerikanskt knep. Einstein menade att världsregeringen skulle använda våld för att etablera fria samhällen i högerorienterade diktaturer som Spanien och Argentina: "Denna världsregering skulle kontrollera alla militära ärenden, och behöver endast en bortre befogenhet. Det är för att ingripa i länder där en minoritet förtycker en majoritet, och således skapar den instabilitet som leder till krig. Förhållandet som dem i Argentina och Spanien borde åtgärdas. Det måste bli ett slut på konceptet nonintervention, att få ett slut på det är en del av upprätthållandet av fred" (*Out of My Later Years*, sid. 186).

Einstein erkände att Sovjetunionen styrdes av en minoritet, men han "ansåg inte att de interna förhållanden där i sig är ett hot mot världsfreden" (sid. 187). Det faktum att Spanien och Argentina inte deltagit i några externa aggressioner, medan Sovjetunionen hade roffat åt sig en stor del av Öst- och Centraleuropa, ingick tydligen inte i Einsteins tänkande då han avgjorde vilka som var de farligaste nationerna. I själva verket föreställde sig Einstein att Sovjetunionen skulle spela en framträdande roll i den nya världsregeringen som skulle behärska världen.

Hans förespråkande av en världsregering uteslöt heller inte hans starka stöd för sionismen. Fastän Einstein agiterade mot nationalism stödde han judisk separatism, och framförde en sekulär version av tron på det "utvalda folket", där judar är moraliskt överlägsna icke-judar. Enligt Einstein är banden som förenat judar "i tusentals år och förenar dem än idag, framförallt de demokratiska idealen om social rättvisa förbundet med idealet om ömsesidig hjälp och toleransen av alla slags människor, så som Moses, Spinoza och Karl Marx levde och offrade sig själva för den sociala rättvisans ideal" (*Later Years*, sid. 249). Argumentet att judar drivs av tolerans och kärlek till icke-judar används ofta av judar; samtidigt anför akademiker så som Shahak och MacDonald skäl för att judars verkliga hållning gentemot icke-judar tvärtom är fientlig, och de understryker att en sådan fientlighet återfinns klart utsagd i talmud och i den moderna sionismen.

Det andra förenande draget som betecknar judarna enligt Einstein är deras intellektuella strävan för att öka "framåtskridandet av kunskap". Antisemitismen är ett resultat av den fientlighet som utvecklas hos dem som motsätter sig den allmänna upplysning som judarna gynnar. Progressiva, frisinnade judar vill inte bindas av de dogmer som de icke-judiska styrande klasserna framlägger för att kontrollera befolkningen. Endast på detta sätt hotar judarna det icke-judiska etablissemanget, eftersom judarna, enligt Einstein, är fullständigt maktlösa.

Detta är fullständigt tvärtemot MacDonalds och Benjamin Ginsbergs redogörelser, vilka påpekar att det är existensen av judisk makt i sig som leder till antisemitism. Att säga att judar alltid har varit ”maktlösa” förbiser det faktum att judar har varit oerhört inflytelserika vid ett stort antal tidpunkter och platser: exempelvis i det tidiga Sovjetunionen, Weimarrepubliken och i Spanien under den sena medeltiden. MacDonald inser hur judar etablerar sina egna dogmer för att ersätta icke-judarnas. Existensen av den nuvarande Förintelseortodoxin, som upprätthålls med brottsmålslagar i flera ”demokratier”, verkar stödja MacDonald och undergräva Einsteins argument om att judar naturligt motsätter sig dogmer.

Einstein skrev att eftersom judar lidit mer än andra grupper under andra världskriget, så ”borde de få ett särskilt beaktande vid organiserandet av freden” (*Later Years*, sid. 259). Fastän han stödde ett nationellt judiskt hemland, hävdade Einstein att han var emot en judisk stat, fram till grundandet av Israel 1948. Han erkände dock så tidigt som 1938 att ”om externa nödvändigheter trots allt skulle tvinga oss att antaga denna börda [av en judisk stat], låt oss då bära den med finkänslighet och tålmod” (sid. 264). Han förnekade palestinska påståenden om att judarna hade för avsikt att fördriva dem. Men han talade om faran med ”fanatiska arabiska banditer” som hotade de judiska nybyggarna och tvingade de fredsälskande judarna att vidtaga motåtgärder.

Einstein var jublande glad då Israel deklarerade sin självständighet 1948, och han bekymrade sig ringa om att Israel massakrerade palestinier, fördrev dem från Israel och beslagtogs deras egendom. (70 till 90 procent av de landområden som kom att bli Israel ägdes tidigare av civila palestinier). Han skyllde misslyckandet med att etablera en judisk-arabisk vänskap på den brittiska imperialismens ränker (sid. 274-275), även om det är svårt att se hur briter tvingade judarna att upprätta en exklusivt judisk stat. Israel ignorerade FN:s resolutioner om en mer rättvis behandling av palestinerna, inklusive gottgörelse för stulen egendom och tillstånd för palestinerna att återvända till sitt hemland. Dessa internationella resolutioner verkar inte ha imponerat på den ”internationalistiske” Einstein. När det gällde Israel placerade han etnisk nationalism framför all annan form av internationalism.

Einsteins åsikter om sociala och politiska frågor återspeglar knappast någonting i närheten av objektiv analys eller logisk följdriktighet. Istället för att vara en självständig tänkare upprepade Einstein åsikter som var dominant bland intellektuella vänstersinnade och judar; han var en intellektuell konformist snarare än en självständig tänkare. Hans påstådda ”humanism” var väldigt selektiv och avsåg främst judars och kommunisters specifika intressen. Han uppvisade föga eller ingen oro för judars eller kommunisters motståndare: de miljontals icke-judar som massakrerades av den sovjetiska kommunismen; efterkrigets tyskar som led av de allierades svältningpolitik och territoriell fördrivning; eller de mördade, fördrivna och exproprierade palestinerna. Einstein är arketyper för de intellektuella inom 1900-talets etablissemang, personifierande den dubbelmoral och det dubbeltänk som beskrivs av George Orwell i 1984.

Det är just den typen av tänkande som gjorde 1900-talet till vad det var. Som en konsekvens måste man dra slutsatsen att Einstein med visshet förtjänar titeln ”århundradets personlighet”. Han skulle ha förtjänat den även om han aldrig gjort en enda vetenskaplig upptäckt.